

На основу члана 47. Закона о јавном тужилаштву („Службени гласник РС”, бр. 116/08, 104/09, 101/10, 78/11 - др. закон, 101/11, 38/12 - одлука УС, 121/12, 101/13, 111/14 - одлука УС, 117/14, 106/15 и 63/16 - одлука УС) и члана 13. став 1. алинеја петнаеста Закона о Државном већу тужилаца („Службени гласник РС”, бр. 116/08, 101/10, 88/11 и 106/15),

Државно веће тужилаца доноси

ЕТИЧКИ КОДЕКС ЈАВНИХ ТУЖИЛАЦА И ЗАМЕНИКА ЈАВНИХ ТУЖИЛАЦА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

I. УВОД

Сврха доношења Етичког кодекса је да се успостављањем и прихватањем стандарда професионалне етике носилаца јавнотужилачке функције у вршењу функције и приватном животу допринесе јачању владавине права и поверења јавности у јавно тужилаштво.

Имајући у виду да је јачање интегритета тужилаца од кључног значаја за поверење јавности у јавно тужилаштво, Државно веће тужилаца, у циљу успостављања етичких стандарда јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца, како у вршењу функције, тако у приватном животу, доноси овај кодекс.

Државно веће тужилаца посебно сматра да носиоци јавнотужилачке функције, поред придржавања начела Етичког кодекса, приликом остваривања своје улоге треба да имају у виду и Смернице Уједињених нација о улози тужилаца усвојене на Осмом конгресу о превенцији злочина и третману преступника од 1990. године у Хавани, Куба, Препоруку Савета Европе (REC(2000)19) о улози јавног тужилаштва у кривично правном систему, мишљење Консултативног већа европских тужилаца број 13(2018) о независности, одговорности и етици тужилаца, Декларацију из Бордоа од 2009. године, Повељу из Рима од 2014. године, Европско упутство о етици и понашању за јавне тужиоце Конференције Генералних државних тужилаца Европе од 31. маја 2005. године, Стандарде професионалне одговорности и декларацију основних дужности и права тужилаца Међународног удружења тужилаца.

II. ЕТИЧКА НАЧЕЛА

1. Законитост

Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца дужан је да поступа у складу са Уставом, законом и прописом донетим на основу закона, потврђеним међународним уговором, општеприхваћеним правилима међународног права и праксом Европског суда за људска права.

2. Самосталност

Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца у вршењу својих овлашћења је самосталан.

Самосталност јавног тужиоца и заменика јавног тужиоца ограничена је само Уставом и законом.

3. Непристрасност

Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца дужан је да поступа непристрасно на основу слободне оцене доказа и правилне примене права, уз поштовање претпоставке невиности и права на правично суђење.

Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца дужан је да објективно поступа и доноси одлуке поштујући права свих учесника у поступку, без било каквих наклоности, предрасуда и дискриминације.

Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца дужан је да тражи изузеће од поступања у предметима, када му је познато постојање основа за изузеће, у складу са законом.

Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца дужан је да се уздржи од јавног изражавања политичких ставова и учествовања у јавним расправама политичког карактера, осим када се ради о питањима која се тичу јавног тужилаштва, владавине права и људских права.

Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца дужан је да се уздржи од присуствовања и учествовања у политичким скуповима и кампањама.

Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца може бити члан и учествовати у раду струковних или других организација које се баве заштитом професионалних интереса и предузимањем мера за очување самосталности у раду, у складу са законом.

4. Поштовање права

Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца дужан је да у свакој прилици поштује и штити људска права, слободе и људско достојанство, да поштује право на правично суђење, а посебно лични интегритет учесника у поступку и претпоставку невиности.

Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца дужан је да уважава и узме у обзир мишљења и оправдане интересе учесника у поступку и да их благовремено и потпуно информисе о њиховим правима и обавезама.

Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца дужан је да поштује достојанство и уважава интересе оштећених и да им пружи одговарајућу заштиту, посебно водећи рачуна о спречавању секундарне виктимизације жртава кривичних дела.

5. Сразмерност

Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца дужан је да у свакој прилици поступа у јавном интересу, имајући притом у виду оправдане интересе појединца.

Сва ограничења појединачних слобода и приватности морају бити неопходна, адекватна и пропорционална сврси.

6. Одговорност и посвећеност

Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца дужан је да пре доношења одлуке предузме све потребне радње у поступку, у циљу прикупљања доказа, потпуног и тачног утврђивања чињеничног стања и правилне примене права.

Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца дужан је да процесне радње предузима ефикасно и ажурно, нарочито поштујући прописане рокове.

7. Професионални интегритет

Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца дужан је да стално усавршава своја теоријска и практична знања и вештине неопходне за вршење јавнотужилачке функције, прати измене националног законодавства и релевантног међународног права, као и националну судску праксу и праксу Европског суда за људска права.

Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца има право и обавезу на стручно усавршавање у складу са законом и актом којим се уређује управа у јавним тужилаштвима.

Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца дужан је да поштује професионалну поверљивост и чува тајне податке које је сазнао у вршењу функције.

Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца дужан је да о сваком недозвољеном утицају на рад јавног тужилаштва обавести надлежне државне органе у складу са законом и другим прописима.

Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца не сме у приватне сврхе искоришћавати информације до којих је дошао у вршењу функције.

Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца дужан је да се уздржи од сваког понашања које би у јавности оправдано могло да створи утисак о коришћењу јавних овлашћења у приватне сврхе.

8. Лични интегритет

Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца дужан је да се у вршењу функције и у приватном животу уздржи од сваког понашања које би могло да наруши част и углед јавнотужилачке функције, као и поверење јавности у рад јавног тужилаштва.

Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца дужан је да се према учесницима у поступку опходи са уважавањем и поштовањем.

Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца дужан је да се према другом јавном тужиоцу и заменику јавног тужиоца, запосленима у јавном тужилаштву, припадницима осталих правосудних професија, полиције, безбедносних и других јавних служби, опходи с уважавањем и поштовањем.

Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца дужан је да својим одевањем не нарушава професионални и лични углед.

Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца дужан је да садржајем својих објава на друштвеним мрежама не нарушава професионални и лични углед и поверење грађана у јавно тужилаштво.

III. ОДГОВОРНОСТ ЗА КРШЕЊЕ ЕТИЧКОГ КОДЕКСА

Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца дужан је да се у свакој прилици придржава етичких начела прописаних овим кодексом.

У случају сумње да је дошло или би могло доћи до кршења одредаба Етичког кодекса, јавни тужилац и заменик јавног тужиоца може се обратити Етичком одбору Државног већа тужилаца за тумачење одредбе, савет или разјашњење.

Значајно кршење Етичког кодекса представља дисциплински прекршај.

Значајно кршење Етичког кодекса представља грубо непримерено понашање јавног тужиоца и заменика јавног тужиоца којим се крше етичка начела.

Државно веће тужилаца се стара о примени и поштовању Етичког кодекса.

IV. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Смернице за примену Етичких начела одштампане су у Прилогу 1. овог кодекса и чине његов саставни део.

Даном почетка примене овог кодекса престаје примена Етичког кодекса јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Републике Србије („Службени гласник РС”, број 87/13).

Овај кодекс се примењује од осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

А број 95/21

У Београду, 23. априла 2021. године

ПРЕДСЕДНИК
ДРЖАВНОГ ВЕЋА ТУЖИЛАЦА
Загорка Доловац, с.р.

СМЕРНИЦЕ ЗА ПРИМЕНУ ЕТИЧКИХ НАЧЕЛА

1. Законитост

1) Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца приликом доношења сваке одлуке, а посебно оне којом се поступак окончава, треба да пажљиво размотри сва чињенична и правна питања у конкретном случају и одлуку донесе тек након што се увери у њену правилност и законитост.

2. Самосталност

1) Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца треба да у вршењу своје функције буде самосталан у односу на законодавну и извршну власт, средства јавног информисања, удружења грађана, политичке странке, привредна друштва, финансијске институције, јавне личности или друга лица, као и да врши функцију не допуштајући било какав непримерен утицај, наговарање, притисак или претњу, тако да јавност има јасну слику о непостојању таквих веза или утицаја.

2) Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца понаша се на дужности и ван ње на начин који одржава и унапређује поверење јавности и осталих учесника у поступку у његову самосталност, као и јавног тужилаштва у целини.

3) Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца може бити члан комисија, одбора и саветодавних тела које формирају извршна или законодавна власт у складу са Законом о јавном тужилаштву.

3. Непристрасност

1) Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца, у обављању своје функције, не сме речима или поступањем изражавати предрасуде или вршити дискриминацију према странама у поступку засноване на раси, полу, језику, верској, националној и етничкој припадности, друштвеном сталежу, инвалидитету, старосној доби, брачном и породичном статусу, сексуалном опредељењу, родном идентитету, социјалном и економском статусу и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима.

2) Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца треба да се уздржи од давања изјава или коментара у јавности, због којих би се у предметима у којима поступа могао створити утисак пристрасности.

3) Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца треба да се уздржи од учествовања у јавној дебати ако то може да подрије поверење у његову непристрасност или да га изложи политичким нападима или да буде у нескладу са достојанством његове функције.

4) Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца може да учествује у грађанским, добротворним и верским активностима, под условом да те активности не угрожавају утисак непристрасности.

5) Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца неће давати новчане прилоге политичким странкама или кампањама.

6) Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца неће потписивати петиције политичке природе, осим по питањима која се директно тичу рада тужилаштва, независности правосуђа или фундаменталних аспеката спровођења правде.

7) Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца неће користи свој положај за прикупљање средстава и остваривања других погодности или користи у било које сврхе.

8) Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца у својим личним односима са припадницима правне професије избегава ситуације које би оправдано могле да изазову сумњу у његову непристрасност.

9) Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца и чланови његове уже породице неће тражити нити прихватати поклоне, позајмице и друге услуге и користи везане за поступање или пропуштање у обављању тужилачке функције, нити ће то свесно дозволити тужилачком особљу или другим који су под његовим надзором.

10) Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца у складу са прописима који регулишу дужност пријављивања поклона може примити симболичан поклон, награду или корист, под условом да се тај поклон, награда или корист не могу оправдано сматрати за покушај утицања на јавног тужиоца и заменика јавног тужиоца у обављању његове функције, или на други начин стварати утисак у јавности о његовој пристрасности.

11) Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца треба да затражи своје изузеће и ако се код јавности може створити сумња у његову непристрасност. Сумњу у непристрасност нарочито подстичу породичне, пословне, пријатељске, партнерске и сличне везе са странкама и њиховим заступницима.

4. Поштовање права

1) Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца поштује претпоставку невиности, тако да никада јавно не износи лично мишљење о кривичној одговорности лица против којих се води преткривични поступак, истрага или кривични поступак ван контекста кривичног поступка.

2) Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца треба да препозна и поштује различитости у друштву, које се нарочито односе на расу, пол, језик, верску, националну, етничку припадност, друштвени staleж, инвалидитет, старосну доб, брачни и породични статус, сексуално опредељење, родни идентитет, социјални и економски статус, као и друга стварна, односно претпостављена лична својства.

3) Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца треба да се према свим особама с којима има професионалне контакте односи са једнаким поштовањем узимајући у обзир њихове посебне потребе и интересе.

6. Одговорност и посвећеност

1) Тужилачка функција у начелу има приоритет над свим осталим ангажовањима јавног тужиоца и заменика јавног тужиоца.

7. Професионални интегритет

1) Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца такође треба да прати мишљења Консултативног већа европских тужилаца (CCPE), Консултативног већа европских судија (CCJE), професионалне стандарде Међународног удружења тужилаца (IAP), препоруке Групе држава за борбу против корупције (GRECO) и друге релевантне међународне стандарде.

2) Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца не треба да даје било какав коментар у јавности или приватно, како у вези са предметима у којима поступа или у којима би могао поступати, тако ни у предметима другог тужиоца, уколико би то могло изазвати сумњу у његову непристрасност или би могло представљати непримерен утицај.

3) У вршењу своје дужности јавни тужилац и заменик јавног тужиоца може се консултовати о правним или фактичким питањима са другим носиоцима правосудних функција или запосленим у правосудним институцијама, као и са другим лицима која поседују релевантна стручна знања, водећи рачуна да тиме не угрози права и интересе учесника у поступку.

4) Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца, поред обавезе да не допусти сваки непримерен утицај на свој рад, треба да такав утицај пријави и Поверенику за самосталност Државног већа тужилаца.

5) Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца треба да избегава и одбије контакте са трећим лицима када она траже да разговарају о предмету чије је решавање у току.

8. Лични интегритет

1) Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца треба да избегава сваки недоличан контакт са лицима за која има сазнања да се против њих води кривични поступак или су осуђена за тешка кривична дела.

2) Недоличним контактом јавног тужиоца и заменика јавног тужиоца не сматра се случајан сусрет са овим лицима, а посебно ако му је присуствовао већи број других лица.

3) Ако се јавни тужилац и заменик јавног тужиоца нађе на скупу на коме присуствују ова лица, треба да такав скуп напусти.

4) Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца треба да избегава да посећује места за која постоји сумња да су места одвијања криминалне активности или да их посећују лица која би могла бити укључена у криминалне активности.

5) Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца треба да избегава да предузима пословне активности и финансијске аранжмане који могу изазвати неповерење јавности у његов интегритет.

6) Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца не сме да користи нарочито груб или ниподаштавајући језик или говор мржње, даје дискриминаторске или мизогине изјаве, дискриминаторски поступа или да се непримерено понаша, како у тужилаштву, тако и ван њега.

7) Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца не сме толерисати никакав облик сексуалног или другог узнемиравања, вређања достојанства, расизма, мизогиније или дискриминације или било какав облик неприхватљивог понашања на свом радном месту.

8) Изјаве и ставови јавног тужиоца и заменика јавног тужиоца дате на друштвеним мрежама сматрају се изјавама датим у јавности.

9) Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца води рачуна да потенцијално осетљиве информације о његовом приватном животу и кретању, које могу нарушити поверење у његов интегритет, не буду доступне широј јавности кроз друштвене мреже или на други начин.

10) Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца не сме на било који начин да учествује у активностима члана породице на прикупљању средстава у његовим пословним, политичким, грађанским и другим активностима.

11) Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца треба да упозори чланове своје породице да у својим пословним, финансијским и другим активностима не користе његово име и углед.